

"...

II- İTİRAZLARIN GEREKÇESİ

Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'...Ulu Önder Atatürk, kurmuş olduğu çiftlikleri 13 yıl bizzat işlettikten sonra 11.06.1937 tarihinde yazmış olduğu vasiyet mektubu ile Ulusuna emanet etmiştir.

Vasiyet, Türk Hukuk sistemi içerisinde yer almış ve yasal düzenleme ile güvence altına alınmıştır. Bu bakımdan, AOÇ'nin Atatürk'ün vasiyeti dışında kullanımı olanaklı değildir. Arazinin planlanması ve vasiyet hukukuna göre kullanılması Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün inisiyatifinde olmalıdır.

Çiftlik arazisinin korunması amacıyla Kanunun onuncu maddesine 'Atatürk Orman Çiftliğinin bu Kanunun yayımı tarihindeki sınırları içerisinde bulunan taşınmazların gerçek veya tüzel kişilere devir, temlik ve kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır.' hükmü konmuştur.

Sözü edilen yasal korumaya rağmen, 1950 yılından günümüze kadar geçen süre içinde, talan süreci, bu kez yasalara konu edilerek sürdürülmüştür.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğüne ait dava konusu parsellerden geçirilmesi planlanan Metro güzergahı için tesisi talep edilen irtifak hakkı hiç kuşkusuz kalıcı niteliktedir. Başka bir deyişle kurulması talep edilen irtifak bir zaman süreci ile sınırlı olmayacaktır. Böyle bir istemin, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün mülkiyet hakkını daimi kısıtlayacağı, mülkiyet hakkının kullanılmasına zamanla sınırsız engel teşkil edeceği kuşkusuzdur. Bir süreyle bağlı olmaksızın irtifak hakkı tesisi, bir bakıma karşı davacıya, dava konusu taşınmazların devri sonucunu doğurmaktadır.

2. fıkrayla, 'yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları için gerekli arazi ve yer altı tünelleri ve dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak' belediyeye intifa hakkı verilmiş, fakat AOÇ arazisinde hangi parsellerin bu düzenlemeye tabi olduğu, bu hizmetlerin karşılanabilmesi için Belediyenin kaç dekar alana ihtiyaç duyduğu önceden belirlenip tespit edilmiş değildir.

Bu durum, Anayasaca korunan mülkiyet hakkının ihlali niteliğindedir.

...

1950 sonrası, 5659 sayılı Yasanın yürürlükte olduğu dönemdeki yasal tahsis yöntemi ile yapılan arazi devirleri aşağıdaki gibidir;

1950-1960 yılları arasında, 10. maddesine göre çıkartılan 6000, 6238, 6947, 7310 sayılı yasalarla 1976 yılında çıkartılan 2015 ve 1983 yılında çıkartılan 2823 sayılı yasalar çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Bu güne değin, Devlet Mezarlığı tesisi dışında tüm devirler bir bedelkarşılığında yapılmıştır. Atatürk Orman

Çiftliği Müdürlüğü'ne ait arazi üzerinde yapılacak tasarruflarda, bir bedel alınması anayasal zorunluluktur.

...

AOÇ korunması yolunda 1992 ve 1998 yıllarında 1. Derece Doğal Sit ve Tarihi Sit kararları alınmış ve tescil edilmiştir. Ve 2863 sayılı Yasanın korunması altına alınmıştır. Koruma nazım imar planı yapılmadan, bu araziler üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunulamaz. Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, Devletimize verilen Anayasal bir görevdir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; 5524 sayılı Yasa ile değişik 5659 sayılı Yasaya Ek 1. maddenin 2. fıkrası, 'Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygun görüşü ile imar planlarına uygun olmak şartı ile yol, meydan, alt geçit, üst geçit ve raylı toplu taşıma araçları, yer altı tünelleri ve yer altı hizmetleri için gerekli arazi ile dere ıslahı yapılması planlanan araziler üzerinde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri dikkate alınmak suretiyle bedelsiz olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi lehine intifa hakkı tesis edilir.' ibaresinin Mahkememizce Anayasaya aykırı olduğu sonucuna varıldığından Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 152. maddesi gereğince, Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.'

Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesinin başvuru kararının gerekçe bölümü özetle şöyledir:

'Bedelsiz ibaresi mahkemece Anayasanın 2, 10, 13 ve 35. maddelerine aşağıdaki gerekçelerle aykırı olduğu düşünülmektedir.

...

Yasalarda yapılan değişiklikler toplumsal gerçeklere uyumlu olması ve adaletli kurallar içermesi gerekir.

Bir kuruluşun taşınmazının bedelsiz olarak elinden alınması Anayasanın 2. maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine ters düşmektedir. Bu nedenle bedelsiz olarak devredilmesi yada irtifak hakkı tesis edilmesi Anayasanın 2. maddesine aykırıdır.

...

Bu taşınmaz bir özel yada tüzel kişiye ait olsa idi Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı bu kişinin taşınmazından yol yada raylı sistem geçirmesi halinde onun taşınmazını kamulaştırma yasası uyarınca kamulaştırmak zorundadır.

Kamulaştırma olmaksızın el attığında da kişinin açacağı dava sonucu tazminat ödemek zorundadır. Oysa bu yasa değişikliği ile Atatürk Orman Çiftliğine ait arazide bedel ödenmeksizin belirtilen işlemlerin yapılabilmesine imkan tanımaktadır. Bu nedenle bedelsiz ibaresi Anayasanın 10. maddesine de aykırıdır.

...

Mülkiyet hakkının belirtildiği 35. maddede kamu yararı amacı ile kanun ile sınırlanabileceği belirtilmekte ise de bu sınırlamanında Anayasanın 13. maddesi uyarınca

sınırlama amacı ve sonucu arasında hukuka ve kamu gereklerine uygunluğunu belirleyecek olan en önemli unsur ölçülülük ilkesidir.

Yasa ile Atatürk Orman Çiftliğinin arazisinin bir kısmında istenilen hususların gerçekleştirilebilmesi mümkündür. Ne var ki bunların bedelsiz olarak yapılması ölçülülük ilkesine uygun düşmemektedir. Bu nedenle bedelsiz ibaresi Anayasanın 13. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

...

(Anayasanın 35. maddesine) göre herkes mülkiyet hakkına sahiptir. Bu hak kamu yararı amacı ile yasa ile sınırlanabilir. Anayasanın 35. maddesinin kişiler için öngördüğü güvenceden malik sıfatı ile davacının da yararlanması doğaldır. 35. madde de gerçek - tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın malik sıfatını taşıyan herkes için öngörülmüştür.

Mülkiyet hakkının kısıtlanması yasal olarak mümkün olup, gerçek kişilerde olduğu gibi bedeli ödenmek sureti ile kamulaştırılması yada irtifak hakkı tesis edilebilmesi mümkündür. Ancak bedel ödenmeksizin bu hakkın tanınması mülkiyet hakkına, Anayasanın 35. maddesi ile sağlanan güvenceye aykırılık oluşturmaktadır.

Bu düzenleme davacının mülkiyet hakkını özünden zedelemekte ve ölçüsüzce sınırlandırmaktadır. Anayasanın 35. maddesine göre bu hakkın özünü zedelenmesi mümkün değildir. Bu nedenle Anayasanın 35. maddesine de aykırılık oluşturmaktadır.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi 08/10/2009 tarih 2005/13 esas 2009/141 sayılı kararında Sosyal Sigortalar Kurumunun mallarının Sağlık Bakanlığına bedelsiz olarak devrinin Anayasa aykırı olmadığına karar vermiş ise de burada sağlık hizmetlerinin devri ve o sağlık hizmetlerinin gereklerinin yerine getirilebilmesi için yapılan bir devir olduğundan, olayımızda ise yapılan devir nedeni ile Atatürk Orman Çiftliğine sağlanan bir yarar yada onun adına yapılan bir işlem bulunmadığından bu kararın olayımıza emsal olmaması gerektiği düşünülmektedir."